

Gündoğdu Gencer

LEFKE 48

BİR GREV ÖYKÜSÜ

ekitap.ayorum.com

LEFKE 48

BİR GREV ÖYKÜSÜ

OYUN 2 PERDE

GÜNDOĞDU GENCER

(Bu oyunun yazılmasında birçok belgeden yararlanılmışsa da, oyun belgesel bir oyun değildir. Gerçek kişilerin adları kullanılmışsa da konuşmaları oyunun dramatik yapısı içinde gerektiği gibi kurmacadır. Oyundaki kişilerin İngilizce, Rumca ve Türkçe konuştukları bilinse de Türkçe konuşan seyircinin izleyebilmesi için sürekli alt yazıya baş vurmak yerine zorunlu olarak diyaloglar Türkçe olarak tasarlanmış, yer yer İngilizce ve Rumca da katılarak karakterlerin ne dil konuştukları hatırlatılmıştır. 3 kadın ve 3 erkek Kıbrıs ağzıyla konuşurlar.)

KARAKTERLER:

Büyük Britanya Kıbrıs Valisi Sir Charles Campbell

Wooley / Reginald Fletcher (Aynı oyuncu
tarafından canlandırılabilir)

CMC Genel Müdürü Robert J. Hendricks

Ali Mehmet Zeybek

Haralambos (Babis) Mimis

Tabelacı Cahit Ahmet

Meryem

Maria Thrasivulu

Nacifer Kalfa

İki çocuk

I. PERDE

1. SAHNE

(2.Mayıs 1945 SOVYET ORDUSU BERLİN’DE):

[BERLIN 1945](#)

(İKİ ÇOCUK GAZETE SALLAYARAK DOLAŞIRLAR)

1. ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor, savaşın bittiğini yazıyor.

Yazıyor, yazıyor...

2. ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor, Almanya’nın teslim olduğunu yazıyor. Yazıyor, yazıyor...

**(ALİ VE CHARALAMBOS YARI SARHOŞ, BİR ELLERİ
BİRBİRLERİNİN OMUZUNDA, ÖTEKİ ELLERİNDE
ZİVANIA¹ ŞİŞELERİ, SARHOŞ ZEYBEĞİNİN
MÜZİĞİYLE GİRERLER:**

¹ Alkol derecesi yüksek, saydam, genellikle üzümden damıtılarak üretilen alkollü içecek

Mehmet Ali Şanlıkol - Sarhoş Zeybeği

Sarhoşum amma falso yapmam
Olur olmaz adama (hovardaya) gulag asmam

Narayı da basarığ, davranırığ
Nerde bir güzel görseg hoşlanırığ
Merd olana be guzum, bayılırığ

Dög, bir daha atarığ
Nerde olsa yatarığ
Sonra döner insanlığdan
Çıkarığ aman

Sarhoşum amma falso yapmam
Olur olmaz adama (hovardaya) gulag asmam

Verir misin be guzum ah buseni

Ben küllü su yudmam, biliñ

Bundan sonra be guzum, geç guzum, geç

Dög, bir daha atarig

Nerde olsa yatarig

Sonra döner insanlıgdan

Çıkarig aman

ALİ : Gebermiş pezevenk!

BABİS: Pezevegi?

ALİ : Hitler, Babis, Hitler. En büyük pezevenk!

BABİS: Eis ygeían, sýntrofe!²

ALİ : Nedir ölân o dediğiñ?

BABİS: Tovariç!³

ALİ : Bırak o tovariçi movariçi sen. Rusların şerefine!

Rosiki! Rosi!

BABİS: Ochi!⁴ Ochi Rosiki, Ali! Soviet!

² Şerefe, yoldaş!

³ Yoldaş

⁴ Hayır

ALİ : Öyle olsun be Babis, zito Sovyet!

BABİS: Zito to proletariáto!⁵

ALİ : Zito... Yaşasın bizimkiler!

BABİS: Yasasin!

ALİ : Hazır söyleyesiñ Babis! Yasasin değil be, yaşasın, yaşasın!

BABİS: Zivania!

ALİ : Zito zivania!

BABİS: Yasasin zivania!

(MÜZİKLE ZEYBEK OYNARLAR, İKİ ÇOCUK TA ONLARA KATILIR)

⁵ Yaşasın proleterler

2. SAHNE

**(MERYEM VE MARIA İKİSİ DE SAHNENİN İKİ ARKA
UCUNDA BAĞDAŞ KURMUŞ, ÖNLERİNDEKİ
KAZANLARDA HELLİM YAPIYORLAR)**

MERYEM : Nedir be Maria yapıdığñ?

MARIA : E?

MERYEM : **(KENDİ KAZANINDAN BİR PARÇA HELLİM
ÇIKARIR, MARIA'YA GÖSTERİR)** Hellim yapañ?

MARIA : Nai! **(O DA KAZANINDAN HELLİM
ÇIKARIR)** Chaloúmi⁶
(BİRBİRLERİNE İKRAM EDERLER)

MARIA : Berimene! **(İÇERDEN BİR TABAK İÇİNDE
YAPRAK SARMAŞI GETİRİR, MERYEM'İN
HELLİMİNİN TADINA BAKAR. İŞARETLE "SENİNKİ
DAHA GÜZEL" DER)**

MERYEM : **(HOŞUNA GİTMIŞTİR. GÜLER)** Hade be!
Yalançı!

⁶ Hellim

MARIA : **(SARMALARI İŞARETLE)** Kupepya!
Kupepya horis kreas!⁷

MERYEM : Yalançı! **(SARMANIN TADINA BAKAR, ELİYLE “ÇOK GÜZEL” İŞARETİ YAPAR)** Çok güzel oldu be! Ağnat bakayım, nasıl yapañ genni... Zannetmem beceresiñ ya... Kim yaptı? Pou?⁸

MARIA : Mari... İ Armenisaa yitonissa mu.⁹

MERYEM : Ermeni?

MARIA : Nai¹⁰. İ Mari!

(İKİSİ HELLİM VE SARMA ATIŞTIRIRLARKEN KOŞA KOŞA NACİFER GELİR, ÇOK ŞIK GİYİNMIŞTİR)

NACİFER : Uyuyuñ siz buraşda. Vapur geldi. Asker gelir. Bilmezsiñiz şu harp bitti? Oturduñuz da dolma sararsıñız? **(MARIA’NIN SARMALARINA BAKAR)** Mmm, kala!¹¹

MERYEM : Nedir bu güzellik guzzum!

⁷ Sarma. Etsiz (yalancı) dolma

⁸ Kim?

⁹ Benim Ermeni

¹⁰ Evet

¹¹ Güzel

NACİFER : Gözüñ götüñe be Meryem! Bilmeñ o şu Yusuf’um gelir? Onun için. Hade, galdırın götüñüzü da limana gidiyoruz. Éla!¹²

(“BRITANIA RULES THE WAVES” MÜZİĞİ DUYULUR. BUNA ARA ARA GEMİ DÜDÜĞÜ KARIŞIR. ÜÇ KADIN SEYİRCİ YÖNÜNE GEMİYE BAKARAK EL SALLAR, SEVİNÇ ÇIĞLIKLARI ATARLAR)

SHIP

¹² Hadi

3. SAHNE

(WOOLEY ÇALIŞMA MASASINDA OTURMAKTADIR. MASADA “SIR CHARLES CAMPBELL WOOLEY, GOVERNOR” YAZAN BİR İSİM LEVHASI VARDIR. ÖNÜNDEKİ KAĞITLARI İNCELEMEDİR.)

WOOLEY: (MASADAN KALKAR, GIRTLAGINI TEMİZLER, SÖYLEV HAZIRLIĞINA GEÇER) We are infinitely grateful that the soldiers of our glorious and victorious British Empire have now returned... The Muleteer Regiment...

ALİ : (GÖZÜ WOOLEY'DE, MIRILDANIR) Türkçe konuş be gavvole!¹³ Zannedeñ seyirci İngilizca bilir?

WOOLEY: (DUYMUŞTUR) Gavvole?

ALİ : Sayın demektir, be Sir.

WOOLEY : Oh, thank you. The sacrifices that we all had to...

ALİ : Hade be oraşdan!

WOOLEY: (APAR) Aslında benim şu anda oynadığım Büyük Britanya Kıbrıs Valisi Sir Charles Campbell Wooley ve (daha sonra oynayacağım) bir sonraki vali Reginald Fletcher ne Türkçe bilirdi, ne de Rumca ama oyun icabı mecburen Türkçe konuşacağım sizlerin anlamanız için.

ALİ : (KENDİ KENDİNE) Hah, aha böyle adam ol.

WOOLEY: (SÖYLEVE DEVAM EDER) İmparatorluk tebası olan sevgili Kıbrıs halkına bütün fedakârlıkları için yürekten teşekkür eder, Katırcı Alayında emeği geçen, insanlığın ve özgürlüğün zaferi için emek

¹³ Lanet olsun, Allah kahretsin

veren tüm Kıbrıslılara minnetlerimi sunarım.
Yaşasın Kral! (**BİRİSİ BİR SORU SORMUŞTUR**)
Efendim? Elimizdeki son bilgilere göre maalesef
370 civarında Kıbrıslı tebamız savaşla geçen bu
son altı yılda hayatını kaybetmiştir ve 1000 kadar
yaralımız vardır.

ALİ : Biz de yazılıydık acaba be Babis? Ne deñ? Bunda
açlıktan öleceğimize...

BABİS: 370 ölü var der adam. Belki de 371 sen olurduñ
be Ali. Öldük açlıktan?

ALİ : Sanki bizimki yaşamaktır?

(BABİS ALİ'YE BİR TOKAT ATAR)

ALİ : N'apañ be?

BABİS: Ağrıdıñ?

ALİ : Eyya. Ağrıdım tabii.

BABİS: O 370 kişi ağrımaz be Ali! Çürüdüler bile. 370 ölü
var der adam.

ALİ : 370 ha? Katırlar da cabası!

WOOLEY: (SEYİRCİYE) Aslında bu kara kuru başıbozuk
serserilere pek de güvenemediğimiz için cepheye

sürmedik, ancak katır ve eşeklerle cephedeki askerlerimize gıda, malzeme ve mühimmat taşıttık. **(SÖYLEVE DÖNER)** Yüzbinlerce askerimizin öldüğü bu acı günlerde sevgili Kıbrıslı tebamızı cepheye sürmeyerek kayıplarını asgaride tuttuk. Yaşasın Kıbrıs, yaşasın Kral!

4. SAHNE

(NACİFER BİR KÖŞEDE AĞLAMAKTADIR. MARIA VE MERYEM SARILIP TESELLİ ETMEYE ÇALIŞIRLAR)

MARIA : Nacifer mou¹⁴... **(NACİFER'İN SAÇLARINI OKŞAR)**

MERYEM : Bakañ da sonra gelir guzum, hemen...

NACİFER : Sordum, bütün arkadaşlarına sordum. Oraşda gömdüler dediler Yusuf'umu, İtalya'da, vurulup düştüğü yerde.

MERYEM : Sağlam adamıdı Yusuf. Herkes da iki şilin için yazılmadı mıydı zaten? Bizimkiler bunda kaldı da n'oldu? Bir sokum ekmeğinan kaldık.

NACİFER : Gönderdiği paralardan bir guruş zay etmedim, sakladım. Yusuf'um gelince, iki dönüm tarlacık alacaydık... **(HIÇKIRIKLARA BOĞULUR)** Zeytin... n'apayım ben guruşunu, şilinini şimdi?

¹⁴ Naciferciğim

MERYEM : Öyle deme be Nacifer. Çocuklarını düşün, ele güne muhtaç olmayacaksınız. Hep hatırlayacaksınız Yusuf'u.

NACİFER : Babasız...

MERYEM : (**MARIA'YA**) Anlat genne Panayotis'i Maria. Lofou'lu Panayotis'i!

MARIA : Panayotis Hristoforou!

MERYEM : Türkçe anlat.

MARIA : Nai! Tanırdım Panayotis'i. Onun garısının adı da Maria'ydı, gendinden on yaş büyük. Delidir bu adam derdik hep, evlendi gocagarıynan. Keşke demeyeydik. Geldiğinden beri beş garış surat. Geçen gün gördüler genni, gezer anadan üryan tarlanın ortasında. Deller ki, bir Alman subayı çok beğendi Panayotis'i da aldı yanına yardımcı. Şeytan tüyü varıdı bunda zaten, görüp da sevmeyen olmazdı. O yanda görmüş deller, toplama kamplarını hem fırınları.... Artık onun için mi, yoksa o Alman subayının garısından bir çocuğu olmuş da sonra onu bırakıp geldiği için mi bilmem

ama, oynatmış kafayı Panayotis. Ağzını bıçak açmaz artık..

MERYEM : Seninki da öyle olaydı daha eyiydi be Nacifer?

NACİFER : Olaydı da yanımda olaydı...

5. SAHNE

HENDRICKS : (SEYİRCİYE) Kıbrıs ekonomisine ne kadar büyük katkımız olduğunu biliyorsunuz hepiniz. Genel müdürü olduğum CMC'nin yarattığı istihdam ve ekonomiye katkı ada için vazgeçilemez önemdedir. Savaş öncesi ihracatımızın büyük bir bölümü Almanya'ya idi. Şimdi bazı bozguncular, komünistler bizi Hitler'e destek olmakla suçlayacaklardır. Suçlamaya başladılar bile. Ancak unutmayalım ki, Hitler Polonya'ya saldırıncaya kadar başta Britanya olmak üzere, bütün hür dünya Hitler'le barış içinde yaşama olanakları üzerinde durmaktaydı ve hatta Britanya'da Nazilere büyük sempati vardı. Ne yazık ki bu umutlar boşa çıktı ve biz savaş başlar başlamaz Almanya'ya olan ihracatımızı durdurduk ve bu da üretimi düşürmemize ve siz amelelerimizin bir bölümünün işsiz kalmasına yol açtı. Artık bunları atlattık, hür dünya savaştan

zaferle çıktı. Üretimi artırma yolunda hemen adım atmaya başlıyoruz. Sizlere bu güzel haberi duyurmaktan büyük mutluluk duyuyorum. İşgücümüzü artırmaya ve yeni amele alımına başlamış bulunuyoruz. Hedefimiz önümüzdeki 8-10 yıl içinde bakır üretimimizi bir milyon tona çıkarmak olacaktır ve bunun için de amele alımımız giderek artacak, Kıbrıs ekonomisine daha fazla katkımız olacaktır. Hür dünyanın zaferi CMC'nin, CMC'nin zaferi de ada halkının zaferi olacaktır. Hepimize kutlu olsun!

ALİ : (SEYİRCİYE) Askere yazılıp da sağ dönenler, aldıkları maaşlarının bunda gendilerine yeñni düzenler, yeñni yaşamlar gurdular. Geride kalan bizim gibi garibanlar için madende çalışmak, madenin garasına bulanmaktan başka bir çare yok. Gıbrız'ın her köşesinden, daha ziyade Baf köylerinden aha akın akın gelmeye başladılar Lefge'ye, Garadağ'a. Türk'üynan, Rum'uyunan, Ermeni'siynan, Maronit'iynan...

BABİS: Dakıldı aklıma be Ali. Adam bir milyon ton bakır der. Sordum, öğrendim, bir milyon ton bakır çıkarmak için isdermiş 25 milyon ton cevher. Düşün. Her sene 25 milyon ton gazılsa, her sene Mavrovouni¹⁵ gibi bir dağ dümdüz edilecek demektir.

ALİ : İlla isdeñ gurcalayasıñ genni... Garadağ'ın derdi sağa düşdü? İsdersa dümdüz olsun... **(OMUZ SİLKER)**

BABİS: Sonra bir de atıklar...

ALİ : Onu o zaman düşünürük be Babis. Şimdi iş varıkan işleylim. Lüzum girsin gursağımıza birşeyler. Ev da vereceklermiş deller, Lefke'de.

BABİS: Kiraynan!

ALİ : Olsun yahu. Hamam da varımış.

¹⁵ Karadağ

6. SAHNE

HENDRICKS : (**TELEFONDA**) Yes, Mr Mudd, Sir, I've given them the good news and of course it was received with cheers...

ALİ : Türkçe be Türkçeee..! Seyirci da ağnasın ne deñ telefunda ustaña...

HENDRICKS : All right, all right. (**TELEFONDA**) Askere yazılmayanlar büyük sefalet içinde geçirmişlerdir son yılları. Onun için açıklamamız tüm Kıbrıs ahalisince sevinçle karşılanmıştır. Hepsi akın akın geliyorlar Lefke'ye. Çalışma koşullarını soran bile yok, varsa yoksa yevmiye ne kadar. Kıbrıs'ta CMC'nin verdiği yevmiye kadarı yok. Hele bir de ev verileceğini duyunca bayram etti hepsi. Hükûmet te pek memnun tabiatıyla. Vali Wooley onca işsiz in aç kalınca ne yapacağı hiç belli olmaz, tam zamanında yetiştiniz diyor. İş in içine çoluk çocuk girince sıkıysa eyvallah demes inler herşeye. Düşmandan bile öğreneceğimiz şeyler var Mr

Mudd. Biliyorsunuz, Hitler en pis işlere, toplama kamplarına görevli seçerken evli, çocuğu olanları seçmiş, insanları fırınladıktan sonra evlerine, karılarına çocuklarına gidip Beethoven dinleyip keyif çatsınlar diye. E, bu Kıbrıslıların da çoluk çocuk dersin sekiz tane mi ararsın, on tane mi? CMC büyük bir nimet onlar için. Komünistler avuçlarını yalasın. Göbekten bağlı olanları kışkırtamaz hiç kimse.

7. SAHNE

Churchill st.

**(5 Mart, 1946. VALİ WOOLEY ÇALIŞMA
MASASINDA, RADYODA CHURCHILL'İN
AMERİKA'DA YAPTIĞI KONUŞMAYI DİNLİYOR)**

WOOLEY : Burada, Kıbrıs'ta kesinlikle böyle bir tehlike yoktur, Mr. Churchill, Sir! Kıbrıs halkı dindardır. Rumlar dinlerine bağlı Hristiyanlar, Kıbrıslı Türkler de inançlı Müslümanlardır ve din düşmanı komünistleri kesinlikle reddeceklerdir, Sir.
(AYAĞA FIRLAR, ASKER SELAMI VERİR)

8. SAHNE

HENDRICKS :(TELEFONDA) Yes, Mr Mudd, dinledim.

Britanya ve Amerika komünizm tehlikesine karşı omuz omuza, el eledir. **(DİNLER)** Burada kök salamazlar, Sir. Verdiğimiz ücretler Kıbrıs ortalamasının yüzde 20 üzerindedir, ev veriyoruz, 85 yataklı hastane kurduk ameleler için, hamam yaptık. Çocuklarına süt bile dağıtıyoruz her gün.

(AZARLANMIŞTIR) Anlamadım Mr Mudd. Yok, hayır, onlar talep etmedi. Biz sağladık bütün bunları. Aslında... **(SÖZÜ KESİLİR. MR. MUDD**

TELEFONDA BAĞIRMAKTADIR. HENDRICKS

AHİZEYİ KULAĞINDAN UZAKLAŞTIRIR) Tabii, Mr

Mudd, Sir, siz daha iyi bilirsiniz. Anlıyorum. Onlar talep edecekler, biz azar azar birşeyler vereceğiz, oh, ne güzel kazandık diyecekler diyorsunuz yani.

Yoksa biz bütün bu olanakları sağladıkça bitleri kanlanır, her zaman daha fazlasını isterler. Doğru anlamış mıyım? **(DİNLER)** Öyle de...**(SÖZÜ KESİLİR)**

Biz mutlu amele verimli ameledir diye... Karnı
doyan baş kaldırmaz diye... **(SÖZÜ KESİLİR. MR.
MUDD TELEFONDA BAĞIRMAKTADIR.
HENDRICKS AHİZEYİ KULAĞINDAN
UZAKLAŞTIRIR)** Verimimiz... **(YİNE SÖZÜ KESİLİR)**
Evet Mr Mudd, Sir. Anlaşıldı. Saygılarımı sunarım
efendim. **(TELEFONU KAPATIR)**

9. SAHNE

1946

YUNANİSTAN / ΕΛΛΑΔΑ / GREECE

(Bandiera rossa – red flag

[Bandeira](#)

**(MERYEM, MARIA VE NACİFER BİR KÖŞEDE, ALİ,
BABİS VE CAHİT ÖTEKİ KÖŞEDE İZLERLER. CAHİT
MIRILDANARAK MARŞA KATILIR)**

- 1. ÇOCUK** : Yazıyor, yazıyor. Kızıl anarşistlerin Yunanistan'ı karıştırdığını yazıyor. Yazıyor, yazıyor, Yunanistan'da iç savaş çıktığını yazıyor.
- 2. ÇOCUK** : Yazıyor, yazıyor. Sovyetlerin Yunan komünistlerini nasıl sattığını yazıyor. Yazıyor, yazıyor...

(MARŞ SESİ YÜKSELİR. SONRA)

TÜRKİYE /TOYPKIA / TURKEY

[Missouri](#)

1. ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor. Amerikan filusunun
İstanbul'a geldiğini yazıyor. Missouri zırhlısını
yazıyor! Yazıyor, yazıyor, komünistlerin tevkifatını
yazıyor!

2. ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor. Genelevlere Amerikan bayraklarının asıldığını yazıyor. Yazıyor, yazıyor...

KIBRIS / ΚΥΠΡΟΣ / CYPRUS

CAHİT: Bu sene geçti artık. Ama lüzum başlayalım da örgütleyelim önümüzdeki seneki 1 Mayıs yürüyüşünü şimdiden. Ne dersiñiz be arkadaşlar?

BABİS: Zannedersam PEO da destek verecek.

CAHİT: Tamam. Ben da daha tezikân¹⁶ Hasan Şaşmaz'ınan, hem Mehmet Halil Kahraman'ınan gonuşurum.

ALİ : Bütün Kıbrıs İşçi Sendikalarının Federasyonu değil PEO? O tamam da AKEL¹⁷'i garıştırmaylım. Her yerde gomonist gorkusu, garşıtlığı varıkan...

BABİS: Neçün çekinelim ama?

CAHİT: Ali haklıdır. Bağa sorarsañız destek versin ama çok görünmesin ortalıkda . Zaten hatırlayınca daha evvel savunduklarını Enosis'i...

¹⁶ Hemen

¹⁷ Kıbrıs Komünist Partisi

BABİS: Döndüler yannışlarından ama...

CAHİT: Olsun. Unutulmaz öyle şeyler.

ALİ : Cahit abi. Sen Doktor Güçüğünan da konuşacañ, değil?

CAHİT: Biziminan beraberdir o da, merak etme sen.

ALİ : Ha, bir da... sorry ama merak ederim... neçün "dabellacı" deller sağa?

CAHİT: (GÜLER) Dabella yaparım da onun içün be Ali. Ne deyeceklerdi?

ALİ : İşçi değilsin yani?

CAHİT: CMC'yi dersañ, doğru. CMC işçisi değilim ama ben da el işçisiyim, göz işçisiyim, kafa işçisiyim. Zannedeñ golaydır dabella yapasın?

BABİS: (ALİ'YE) Merak etme sen da bizdendir Cahit. Emeğinyan ekmeğini gazanan herkes bizdendir.

ALİ : Sorry be Cahit abi. Biliñ, aramızda... Hani, ne bileyim, CMC'de işlerik, ekmeğimizi veriller deyi şirkete orospozluk¹⁸ edenler var ya... Sen da

¹⁸ Hinlik, dalaverecilik

CMC'ye dabella yaparmışın... Onun için yani... gusuruma bakma.

CAHİT: Evet, yaparım. Paramı da çatır çatır alırım. Aynı değilik? Çıkartdıkları her ons bakırda siziñ emeğiñiz var, dabellalarda da benim emeğim. Efendilerin kârı, siziñ alnıñızın teridir.

BABİS: Koloni idaresinin işi de onnara arka çıkmak.

ALİ : İngiliz, Amerikan...

CAHİT: Hepsi aynı bok be Ali! İt iti ısırılmaz. Onnar beraber olursa bize ne düşer? Türk, Rum, Ermeni, Maronit...

ALİ : İşçi...

BABİS: (ELİNİ ALİ'NİN OMUZUNA ATAR) Hep beraber...

ALİ : 1 Mayıs'ta gadınnar da olacak değil?

CAHİT: Onnar da emekçi değildir?

BABİS: Çoluk çocuk, her beraberik Ali. Hep birlikte olacayık 1 Mayısta.

NACİFER : Gizlin gizlin ne konuşursuñuz ama oraşta?

MERYEM : Erkek milleti değil? Hovardalıktır konuşdukları garanti.

MARIA : Acıkdıñız? Meryem'in hellimi var. Nacifer da etti fırın kebabı, zivania da benden.

CAHİT : (ALİ'YE) Görüñ. Ne dedim ben sağa? Zannedeñ golaydır hellim yapasıñ hem edesiñ fırın kebabı? Yaşsa be Nacifer. Elleriñize sağlık.

(KONUŞA KONUŞA ÇIKARLAR)

10.SAHNE

24 EKİM 1946

1.ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor, yeni valinin göreve başladığını yazıyor... Yazıyor, yazıyor...

2.ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor, yeni valinin polisi teftiş ettiğini yazıyor... Yazıyor, yazıyor...

(FLETCHER ÇALIŞMA MASASINDA OTURMAKTADIR. MASADA “REGINALD FLETCHER, GOVERNOR” YAZAN BİR İSİM LEVHASI VARDIR. ÖNÜNDEKİ KAĞITLARI İNCELEMEDİR.)

FLETCHER : (SEYİRCİYE) Finally they've come to their senses in London. My predecessor, the woolly-brained Wooley...

ALİ : Yavvorka.. Biri gider, öteki gelir oğlum. Bu da ne Türkçe bilir , ne da Rumca... **(FLETCHER'A)** Türkçe be , Türkçeeee! Türkiş..!

FLETCHER : All right, all right... **(TELEFON ÇALAR, HENDRICKS ARAMAKTADIR)** Mr Hendricks... I was about to call you...

ALİ : **(FLETCHER'I UYARIR)** Bak olân!

FLETCHER : (ALİ'YE) Tamam, tamam. **(TELEFONDA)** Mr Hendricks, ben de sizi arayacaktım. Teşekkür ederim, evet yerleştim. Merak etmeyin, endişelerinizi anlıyorum. Londra nihayet durumun farkına vardı. Bilirsiniz, bürokrasi işte... yavaş işler. **(DİNLER)** Evet, gelecek yılki 1 Mayıs gösterisi, değil mi? Komünizm tehlikesine karşı gözümüzü yumamayız, Mr Hendricks. **(DİNLER)** Biliyorum, Sir Charles Wooley onun için Londra'ya geri çağırıldı zaten. Kıbrıs halkı dindardır, o yüzden burada

komünistler başarıya ulaşamazlar düşüncesi gaflettir ve Britanya hiç bir zaman gaflet içinde olmamıştır ve olamaz. Bu 1 Mayıs gösterisiyle başlar, nerelere kadar uzanır, God only knows. **(DİNLER)** Sizi temin ederim, Mr Hendricks, komünistlere göz açtırmamak için ne gerekirse yapılacaktır. Sizin de gerekeni yapacağınızdan kuşku yoktur. Britanya yönetimi her zaman olduğu gibi Amerikalı kardeşlerimizle kol koladır. CMC'nin adaya, ada ekonomisine, ada halkına ne büyük katkılarda bulunduğunu biliyorum. **(DİNLER)** Ne gerekirse dedim, Mr Hendricks, gerekirse polis, asker... Bu kızıkların anladığı tek şey güçtür, kaba kuvvettir. Mr Churchill'in dediği gibi, kan, ter ve gözyaşıyla kazanılmış zaferimizi bir avuç bozguncuya teslim edecek değiliz, müsterih olun. CMC'nin çıkarı, adanın çıkarıdır, adanın çıkarı da, Britanya ve Amerika'nın gururla temsil ettiği Hristiyan medeniyetimizin gereği ve de şartıdır. **(DİNLER)** Gelmeden önce araştırdım,

merak etmeyin. El ele verdiğimizde bütün güçlükleri aşacağımızdan kuşku yok. (**DİNLER. GÜLER**) Evet, dikensiz gül bahçesi.. Evet... Hoşça kalın. En kısa zamanda görüşmek üzere...

11.SAHNE

NACİFER : Duyduñuz be kızlar? Madenciler
çıkartdılar yeññi bir manicik.

MARIA : Ne manisi?,

NACİFER : Herkes söyler vallahi. Duymadıñız amma?

MERYEM : Hade söyle da duyalım.

NACİFER : Tabağa goydum noru¹⁹

Lefke'de çalar boru

Gadınнар rahat yaşar

Adamlar çeker zoru.

MARIA : Ölülerinin goca kôrü...

MERYEM : Hepsi aynı bok!

NACİFER : Biliñ bakalım, kaç millet var?

MERYEM : Buraşda?

NACİFER : Her tarafda.

MARIA : Rum var, Türk var...

MERYEM : Biraccık da Ermeni, Maronit...

¹⁹ Lor peyniri

NACİFER : (HAYIR ANLAMINDA “CIK” DER)

MERYEM : Galiba ben buldum be kızlar. Dedem 72
millet derdi hep.

NACİFER : (HAYIR ANLAMINDA “CIK” DER)

MARIA : Çatlatma re, söyle hade.

NACİFER : İki millet vardır. Erkek milleti, kadın
milleti.

(GÜLERLER)

12. SAHNE

1.ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor, İşçinin Yolu Şaşmaz dergisinin kapandığını yazıyor... Yazıyor, yazıyor...

2.ÇOCUK : **(ELİNDEKİ BROŞÜRLERİ SAÇAR)** Okuyun, okuyun, komünistlerin müfsit planlarını okuyun. Birinci Perde'yi okuyun.

ALİ : Nedir be bu Hasan Ali Şaşmaz'ın yaptığı? Hani işçinin yolu şaşmazıdı?

CAHİT: "Ben işçiynan beraberim ama bunnarınan birlik olmam" demiş da ayrıldı.

BABİS: Doktor?

CAHİT: Doktor Güçük bişey demedi 1 Mayıs için, ama bilirik ki işçinin yanındadır.

ALİ : Mehmet Halil Kahraman?

CAHİT: Hâlâ bizimnan beraberdir o. Öbürleri da... Şaşmaz'ın yanında üç beş dane şaşuri²⁰ var, o gadar.

²⁰ Şaşkın, sakar

ALİ : Tamam yahu ama Şaşmaz? Ona n'oldu?
Neçün kapadır mecmuayı? Satıldı acaba bu adam?
Hani hep beraber 1 Mayıs'ı kutlaycaydık?

CAHİT : Biz da güvendiydik be Ali. Galiba gorkar...
Rumlara güvenmezmiş efendi. Onnar hem
gomonisdemiş, hem da hepsi Enosisciymiş der..

ALİ : **(BABİS'E)** Doğru mu söyledikleri be Babis?
Hepiñiz Enosis isdersiñiz?

BABİS : **(BİR AN KENDİNİ TOPARLAR)** Sen Gıbrızlı
değilmiñ be Ali?

ALİ : En az seniñ gadar.

BABİS: İsdeñ Türkiya alsın Gıbrız'ı? İsdeñ bağlasınnar
boynuña isbaho?²¹

ALİ : Ne onun isbahosunu isderim ne da
Yunanın... Gulicik miyim ölân ben da isdeyim
bağlasınnar beni isbahoynan. İsderim hiçbir
ilişmesin bize.

BABİS : Ben da Ali, ben da.

²¹ İp, sicim

(ALİ VE BABİS KUCAKLAŞIRLAR)

CAHİT : Ahmet Said Erkurt var şimdi. Hep beraber kutlaycayık 1 Mayıs'ı.

ALİ : Hasan Ali Şaşmaz?

CAHİT : Böler işçiyi Türk Rum diye. En büyük haindir o pezevenk!

13. SAHNE

NACİFER : Çoroniğin gavesine gidiyoruz kızlar hade..!
Nihayet oluyor. Birkaç ayıcık galdı Mayıs'a.
Başlayıñ bişiresiñiz bullaları. Gavelerinan
lemonaddalar da benden.

MARIA : N'oluyor be amma? Galdırdıñız ortalığı
ayağa.nedir yapıdıñız be Nacifer?

MERYEM : Sağırsıñ bişey be Maria? Duymadıñ galiba.
Mehmet Halil Kahraman'ınan Pandeli Varnava,
Çoroniğin gavesinde buluşuyollar.

MARIA : Bize ne be buluşacaysalar?

NACİFER : Bilmeñ kimdir bunnar?

MARIA : Nedir be kızlar ama gevelediğiñiz?
Kimdiller? İki dane adam gave içeceymiş, bize ne yahu...

MERYEM : Lefke Türk İşçi Birlikleri Kurumu Başkanı
Kahraman, Varnava da PEO Lefke Madenciler
Sendika Başkanı. İki adamıymış, hıh!

NACİFER : Anlaşıyollar sonunda, 1 Mayıs için.

MARIA : Öyle söyleseñiza re! Ben tanımam
hiçbirini. İsim söylemeyiñ bağa. Ne garar verdiler,
onu söyleyiñ. 1 Mayıs'ta beraberik?

MERYEM : 2 Mayısta da beraberik Maria, 22 Mayısta
da.

NACİFER : Masraflar benden. Yusuf'um da göreydi bu
günneri keşke. O da böyle isterdi, bilirim. Hade, ilk
aşevine!.. Sonra da hep beraber Çoroniğin
gavesine...

Tesdi in tro

(KADINLAR OYNAYARAK ÇIKARLAR)

14. SAHNE

FLETCHER : (TELEFONDA) Mr Hendricks... Adamlar kahve köşelerinde anlaşıma yapıyorlar. Haberiniz vardır sanırım. 1 Mayıs komünist bayramında kutlama yapmalarına göz yummamızı beklemiyorsunuz herhalde. Polisin olası bir müdahalesi, yürüyüşü Britanya aleyhine bir eyleme dönüştürebilir, Mr Hendricks. Lütfen anlayın artık. İşçilerle polis arasında bir çatışmaya yol açmadan bu konuyu sizin halletmenizi beklemekte haksız mıyım? **(YANIT GELMEZ)** Mr Hendricks... Sesim geliyor mu? Alooo! Mr Hendricks! Bloody Yank! **(TELEFONU KAPATIR),**

Komünistlerle mücadele etmeyi, şirketinin çıkarlarını korumayı bizden bekliyor, yanıt bile vermiyor uyuşuk herif. Sorsan hat bozuktur, duyamadım diyecektir mutlaka. Telefonlardan sorumlu kim? Britanya koloni idaresi... Bilmez miyim bunları ben? Britanya'da çok gördüm bunun gibileri. Zaten bunlar yüzünden azıyor bu komünistler. Demir yumruk gerektiğini ne zaman anlayacaklar bu şirketler, bu liberal bozuntuları?

1.ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor, Mehmet Halil Kahraman'la Pandeli Varnava'nın işbirliğini yazıyor... yazıyor, yazıyor...

2.ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor, komünistlerin 1 Mayıs planlarını yazıyor... Yazıyor, yazıyor...

MARIA : Kimdir bunlar be Cahit? Bu gomonist dedikleri?

CAHİT: İşçilerin hakkını savunur bunnar. Mehmet Halil Kahraman'ın Pandeli Varnava. 1 Mayıs'ı nasıl beraber kutlaycağık, onun hesabını yapallar.

MARIA : Beraber kutlaycağık Cahiti mou, değil?

CAHİT : Kutlayca'yık Maria. El ele, omuz omuza...

MARIA : Hade be gızlar!

(MERYEM VE NACİFER GELİRLER)

[Tesdi intro](#)

MARIA : Oppaaa!

(MÜZİKLE VE CAHİT'İN EL ÇIRPMASIYLA TAM OYNAMAYA BAŞLARLARKEN MÜZİK KESİLİR, SAHNE KARARIR, TEK BİR SPOT HENDRICKS'İ AYDINLATIR)

HENDRICKS : Lâfı uzatmayacağım. Eğer ameleler 1 Mayıs komünist bayramını kutlarsa ben de maden ocağını üç günlüğüne kapatacağım, bu böyle biline. Ameleler hatalarını anlayacaklardır. Çalışma yoksa yevmiye de yok. Anlaşıldı mı?

**(HEPSİ BİRDEN HENDRICKS'E DOĞRU GİDERKEN
SAHNE YİNE KARARIR, AYDINLANDIĞINDA
HENDRICKS KAYBOLMUŞTUR)**

NACİFER : Üç günde ölmeyik açlıktan be!

MERYEM : Ölsem da bişey değil artık.

MARIA : Ölmek yok Meryemi mou, yaşamak var.

Tha ziseis²². Zoi!²³

NACİFER : Zoi! Mücadele var. 1 Mayıs'ı kutlamak var.

Yaşamak var Meryem, özgürlük var. Zannedeñ
Yusuf'um boşuna öldü? Yaşamak var, müzik var,
oyun var.

ÜÇÜ BİRLİKTE : Zoi!

**(NACİFER KONTROL ODASINA İŞARET EDER,
TESDİ MÜZİĞİ YENİDEN BAŞLAR, CAHİT VE
MARIA OYNAMAYA BAŞLAR, SONRA CAHİT'İN EL
ÇIRPMASIYLA KADINLAR BİRLİKTE OYNARLAR)**

²² Yaşayacaksın

²³ Hayat, yaşam

Tesdi edited

15. SAHNE

1 MAYIS 1947

1 MAYIS

CAHİT : (SEYİRCİYE. MÜZİK KISILIR) Hayatımın en mutlu günüydü o gün, 1 Mayıs, 1947. Seller gibi akdık Lefke sokaklarında. Garadağ'dan gelenler, İksero'dan gelenler... Kadın erkek, çoluk çocuk, Rumuynan, Ermenisiynan, Maronitiynan ele ele, omuz omuza. Şirket madeni 3 gün kapadacaymış, kimsenin umurunda değildi. Aksine hep yek olduk, hepimiz. Gelecek senenin, 1948 Lefke grevinin tohumları atıldıydı o gün. Bu marşı ilk defa İtalya'da partizanlar dağdan inerkân söylediklerinde duyduydum. Bandeira Rossa, yani Kızıl Bayrak. Gideyim oturayım da Türkçe sözler yazayım buna, önümüzdeki sene lüzum edecek bize.

(“Avanti popolo, bandiera rossa

Alla riscossa, alla riscossa

Avanti popolo, bandiera rossa

Alla riscossa, trionferà”

DİYE MIRILDANARAK VE SEYİRCİYE EL
SALLAYARAK ÇIKAR. MÜZİK YENİDEN YÜKSELİR.
PERDE ARASI. SALON IŞIKLARI YANAR.
ÇOCUKLAR LOŞ SAHNENİN BİR UCUNA
“KARADAĞ”, ÖTEKİ UCUNA “SKOURIOTISSA”
LEVHALARI ASARLAR.

OLANAK VARSA BU FOTOĞRAF “CYCLORAMA”
OLARAK İNDİRİLİR VE OYUN SONUNA KADAR

KALIR. PERDE ARASININ İLK 3 DAKİKASI SÜRESİNCE CAHİT BİR KÖŞEDE DEFTERİNE BİRŞEYLER YAZMAKTAYKEN ALİ VE BABİS AĞIR AĞIR, SÜREKLİ OLARAK SAHNENİN İKİ UCUNDAN KARŞILIKLI GİRİP ÖTEKİ UCUNDAN ÇIKARLAR. İKİSİ DE KAPKARADIRLAR, ELLERİNDE KAZMALARI VE FENERLERİ VARDIR VE HER GEÇİŞLERİNDE GİDEREK DAHA DA

YORGUNDURLAR. SONRA SAHNE TAMAMEN

KARARIR VE BU: ARA BOYUNCA EKRANDA KALIR)

(ARA)

II. PERDE

1. SAHNE

Talepler

8 OCAK 1948

PROTOKOL

BABİS: Oku be Cahit bakalım. Meraktan çatlayıyoruz buraşda.

CAHİT: Yazıların hepsi Türkiye lisanıynan yazılıdır be gumbarolar²⁴. Ben da asıl öyle okuyacağım ha.. Yok zefleyesiñiz²⁵ beni. Bırakıncak kaçırım vallahi, ona göre.. Aha okuyuyorum... (**OKUR**) “Her kazanın ve madencilerin problemlerini her iki

²⁴ Dost, arkadaş

²⁵ Alay edersiniz

sendika el ele vererek çözümleyeceklerdir. İşçilere karşı herhangi bir lokavt, saldırı ve tehlike, hangi sendikaya karşı yapılırsa yapılsın, her iki sendika da beraberce tehlikeye karşı koyacaklardır. Her iki sendika da mücadelelerinde ortak ve eşit olacaklar, Türk ve Rum ayrımı yapmadan tüm işçilerin istedikleri sendikada mücadele verme özgürlükleri olacaktır.”

**(KADINLAR GİRER, TEPŞİLERİN İÇİNDEKİ
PİLAVUNALARI DAĞITIRLAR, KENDİLERİ DE
YERLER)**

ALİ : Yahu tam heyecanlı yerindeykân ... **(ALIP
YER)**

NACİFER : Tamamdır. Oldu bu defa.

ALİ : Ma buraşdaydığınız siz?

MERYEM : Hiç biz olmadan toplantı olur?

ALİ : **(YER)** Eliñe sağlık be Meryem, bullalar
efsane.

MERYEM : Geçen defa beğenmediydiñ?

ALİ : O da eyiydi yahu. Amma bunlar asıl güzel oldu.

MERYEM : (**BİRAZ BOZULMUŞTUR**) Bu defa Maria yaptı.

(ALİ MARIA'YA GÜLER)

NACİFER : Bırağıñ da okusun adam.

BABİS: Devam et be Cahit.

CAHİT: Nerde galdıydık? ha.. "...her iki sendika da mücadelelerinde ortak ve eşit olacaklar, Türk ve Rum ayrımı yapmadan tüm işçilerin istedikleri sendikada mücadele verme özgürlükleri olacaktır. 1 Mayıs işçi bayramları birlikte kutlanacaktır. Eşit sayıda Rum ve Türk üyelere oluşacak karma kaza heyetleri kurulacaktır...

ALİ : Gaza deyinca... Duyduñuz n'oldu İbrahim Kaya'ya? Duymadıñız gazayı?

CAHİT: Bütün gazaları araştıracayık.

BABİS: (**ALİ'YE**) Ne oldu ama İbrahim'a?

ALİ : Makara bozuğumuş, oñarmamışlar, vagon tumba etmiş...

BABİS: Ee, İbrahim?

ALİ : Ona birşey olmamış ama şirket n'apmış, biliñ?

BABİS: N'apmış?

ALİ : Şirketi bu gadar zarara sokduñ, iki sene yarım yevmiyeye işleyceñ demiş.

BABİS: Yok bok!

ALİ : Puşt pezevenkler!

CAHİT: Şimdi da başladılar, gusbo²⁶ , kürek, dinamit, herkes işlerken ne kullanırsa, icar etsinner işçinin sırtından haftada iki şilin!

BABİS: Zaten yalnız gulağımızın arkası galdıydı,...

(CAHİT GÜLER)

BABİS: Ne güleñ be? Kulağıñ gaşınır? **(DURUR. SONRA ALİ'YE)** Ee, n'apmış İbrahim?

ALİ : N'apmış? Sen olsañ n'apañ? “Yedi garnınızı²⁷ da, madeniñizi da şirketiñizi da” demiş, basmış gitmiş.

BABİS: Nerededir şimdi?

ALİ : Hiçbiri bilmez.

CAHİT: Gurtuldu işte.

ALİ : Dibelik²⁸ aç galacak.

BABİS: Hem işleyip hem aç galacağına...

(KISA BİR SESSİZLİK)

²⁶ Kazma

²⁷ Sülalenizi

²⁸ Büsbütün, iyice

CAHİT: Görüñ, işte! Protokoldeki gibi gaza heyetleri
gurulaydı...

BABİS: Neysa... Devam et sen okumaya.

CAHİT: (OKUMAYA DEVAM EDER) ...eşit sayıda Rum ve
Türk üyelerden oluşacak karma kaza heyetleri
kurulacaktır...Bu heyetler Kıbrıslı işçilerin
sorunlarını inceleyip çözümleri yönünde ortak
mücadeleyi hazırlayacaktır. Kararlar hem Rum
hem Türk üyelerin çoğunluğu tarafından
onaylanacaktır. Bir üst düzeyde Kıbrıs Rum-Türk
İşçi Birliği Komitesi kurulacak ve her türlü ırkçı
nefret ve ayırım protesto edilecektir Bu heyetlere
havale edilen her iş anlaşmazlığı işçilerin istekleri
doğrultusunda, işçi hareketinin birliği

doğrultusunda giderilecektir.” İmza Tüm Kıbrıs İşçi Federasyonu PEO’dan Andreas Jartidis ve Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Kurumu’ndan Aziz Tuncay.

2. SAHNE

11 OCAK 1948

HENDRICKS: Yok artık! 12 saat değil, 8 saat çalışacaklarmış beyefendiler. Yâni 2 değil, 3 vardiya, yâni ame le giderlerinde yüzde 50 artış! Bir de ücretli yıllık tatil, ha! They gotta be kidding me! **(KAHKAHALARLA GÜLER)**

1.ÇOCUK : (GÖĞSÜNDE “MAVİ 12 KIZIL 8'DEN İYİDİR” YAZAN BİR PANKART TAŞIR) Yazıyor, yazıyor, sendikaların grev kararını yazıyor... Yazıyor, yazıyor...

CAHİT : Oy birliğiynan ...

2.ÇOCUK : (GÖĞSÜNDE “PARALI TATİL AVANTACI İŞİDİR” YAZAN BİR PANKART TAŞIR) Yazıyor, yazıyor, 5 gün grev olacağını yazıyor... Yazıyor, yazıyor...

BABİŞ: Daha bu başlangıç!

1.ÇOCUK :Yazıyor, yazıyor, komünistlerin provokasyonunu yazıyor... Yazıyor, yazıyor...
(ÇIKAR)

ALİ : Nedir be söylediği? Pırova.., ne?

2.ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor, amelelerin 5 gün aç kalacağını yazıyor... Yazıyor, yazıyor... (ÇIKAR)

CAHİT : Hep yarı aç dolaşıllar zaten...

ALİ : Ne der be bu gazedda?

CAHİT: Bizim aklımız yoğumuş da, gomonistler dürtermiş bizi der.

- BABİS** : Goyunuk göya biz...
- ALİ** : Endireceñ bunnarı bir gün guyuya...
- BABİS** : Sırtları pekdir bunnarın, tabii...
- CAHİT** : Satılmışdır bu paçavuraların hepsi da...
- ALİ** : Hepsinin da yedi garnını...
- BABİS** : Ben gideyim haber edeyim gadınnara da,
hazır etsinner biraz yeycek...
- NACİFER** : **(GİNER)** Duyduk, duyduk...
- MERYEM** : **(GİNER)** Soğanımız, badadezimiz var...
- MARIA** : **(GİNER)** Hellimimiz de...
- MERYEM** : Gadınnar rahat yaşar
Adamlar çeker zoru ha?
- NACİFER** : Ne yapardıñız biz olmasak acaba? ha, ne
yer ne içerdiñiz?
- MERYEM** : Birbirlerini yellerdi, neydi olacağı?
- ALİ** : **(MARIA'YA YILIŞIR)** O bulla²⁹lardan da...
- MARIA** : O, flaouna³⁰... Nai...

²⁹ Peynirli bir çörek çeşidi

³⁰ Peynirli bir çörek çeşidi

MERYEM : (BOZULUR, ÇIKARKEN ALİ'YE) Bok yeyesiñ!

ALİ : (MERYEM'İN ARKASINDAN KOŞAR) Dur yahu bakalım, neçün asdıñ suratıñı şimdi?

NACİFER : Görüñ kimler yer birbirini? (GÜLER)
(ALİ DÖNER. CAHİT VE BABİS GÜLER)

MARIA : Ben alırım onun göynünü , beraber yaparık. (ÇIKAR)

NACİFER : Bakiñ, aha ben cızıyorum buracığa. Bu iş beş gününan galmaz.

CAHİT : Neçün? Bildiğiñ bişey var?

NACİFER : Beş günde pes etmez şirket.

BABİS : Göreceğik...

CAHİT : Gararı oybirliğiyanan almışlar, bu önemli.

ALİ : Biz ayrılmaz da hep yek durursak...

NACİFER : Lüzum şimdiden yardım toplayalım köylerden. Bu iş uzaycak.

ALİ : Dayanırık...

NACİFER : Aç galırsañ bok dayanıñ. Gaybedecek vakdimiz galmadı. Erzak yığalım lüzum.

CAHİT: Haklıdır Nacifer. Bağa sorarsanız, lüzum şimdiden haber verelim köylere. Ne verebilillersa artık...

BABİS: Bırağıñ bağa Rum köylerini .

CAHİT: Ben da yazayım iki satır bişey, köylüler için.

(YAZMAYA BAŞLAR)

(BABİS VE ALİ NACİFER'İ ARALARINA ALIP ÇIKARLAR)

3. SAHNE

Geçiş

HENDRICKS : (MÜZİĞİN ÜSTÜNE KONUŞUR) Bu günden itibaren amele çocuklarına süt dağıtımı durdurulmuştur.

FLETCHER :Ne yazık ki bozguncu babalarının cezasını çocuklar çekmek zorunda kalacaktır. Eminim Kıbrıs'ın güzel kadınlarının çocuklarını süttten mahrum eden kocalarına edecek bir çift lafı olacaktır.

MARİA : (KENARDAN) Sen tanımadıñ daha Gıbrıs gadınıni...

MERYEM : (ÖTEKİ KENARDAN) Daş düşsün başıña, Gıbrıs gadını gadar...

NACİFER : Hasba³¹ çıkarasın!

³¹ Tehlikeli cıban. Yaygın bir aşağılayıcı beddua

HENDRICKS : (KADINLARA BAKAR, SİRİTİR) Ha, neredeyse unutuyordum. Hastanede tedavi gören amelelerin tahliyesi için emir verdim, haberiniz olsun. Artık evde bakarsınız hastalara. Olmayan yevmiyesiyle ilâçları da kocalarınız alır bundan böyle. Şirkette çalışmayanlar için şirketin kurduğu hastanede tedavi sağlayacak değiliz elbette. Bugünden sonra sadece maaşlı personel hastaneye alınacaktır, amele değil.

NACİFER : Ölân müdür!

MERYEM : Zilligurti³² çıkarasıñ, pezevenk!

³² Tenya, bağırsak kurdu. Zıkkım. Beddua.

4. SAHNE

18 OCAK 1948

ALİ : Görün yaptıklarını be gavvole. Anlaşma yapacaklarına keseller sütü , atallar hasdaları hastahaneden. İnsan mı be bunnar?

CAHİT: Neydi olacağı be Ali? Beklerdiñ yani pes etsinner?

BABİS: Bir da ayrı goyallar maaşlıları. Zaten gözcülerinan enerji santralıcıları da gatılmadılar greve.

CAHİT: Sendika grevi süresiz uzatma kararı aldı, Babis. Biz da gidelim gonaşalım gözcülerinan hem enerji santralıcılarıyan. Onnar olmadan işledemezler madeni.

BABİS: Ta başından beri göynümüz siziñinandır deller.

ALİ : Öyle göñülünan mölününan olmaz be Babis. Yanımızda değilisalar, göñülleriyan gabbar³³ turşusu guracayık?

³³ Kapari (capers)

BABİS: Tamam yahu, gonaşalım. Maaşlıları ne yapacayık? Onnar keyif çatar.

CAHİT: Bilmeñ hani onnar hep güçlü kimisa onun borusunu çalar be Babis? Biz da onnara ne gadar güçlü olduğumuzu gösdereceyik.

ALİ : Eyi ölân da ne gadar dayanacayık daha? Beytambal galsın³⁴, idare ettik beş gün ama daha ne gadar edeceyik...?

CAHİT: Kadınlar şimdiden her köye giddi Ali gardaş. Herkes gidecek gendi köyüne. Ne toplayabilirsak artık...

ALİ : Allah acısın bizi vallahi.

³⁴ Bir beddua

1.ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor, Gıbrıs ekonomisinin çökeceğini yazıyor... Yazıyor, yazıyor...

2.ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor, işsizliğin artacağını yazıyor. Yazıyor, yazıyor...

FLETCHER : **(TELEFONDA)** Yes, Mister Hendricks, the measures... Anlıyorum. Etkili olacağını umarım. İş çığrından çıkmadan... **(DİNLER)** Biliyorum. Komünistler fırsat bekliyor zaten. Fazla dayanabileceklerini hiç sanmıyorum. Her zaman yanınızda olduğumuzu bilmenizi isterim. **(DİNLER)** Ama takdir edersiniz ki olay siyasi bir harekete

dönüşürse... Zaten... (**DİNLER**) AKEL giderek güçleniyor maalesef. Bütün çabalarımıza rağmen belediyelerin çoğunu kazandılar. PEO'nun arkasında... (**DİNLER**) Özür dilerim, elbette bilmediğiniz şeyler değil bunlar ama... (**DİNLER**) Adada düzeni korumak sizin kadar bizim de görevimizdir, biliyorum, merak etmeyin. Gerekirse...

NACİFER : Lüzum erkekler da gıbırdansın be kızlar ha. Hep biz koşturalım, onnar da göt çatlatsın? Nasıl yetißeceyik her köye?

MARIA : Soğan, badadez, çakızdez³⁵, haçana bir?³⁶...

MERYEM : Biz toplayalım yeycek, onnar da toplasın para.

NACİFER Şaşırdıñ galiba Meryem'ciğim... Köfünnerinan³⁷ soğanı padadezi isdeñ yüklenelim biz? Yok kızım, eşşek değilik ya..

³⁵ Patates, yeşil zeytin

³⁶ Daha ne olsun?

³⁷ Küfelerle

MARIA : Haklıdır Nacifer . Adamlar toplarsa parayı yeycekler onda bunda. Zivaniyacık, yanına köfdercik, siğarasıdır, tütünüdür derkan gurusı galmez elimizde (**ıstavroz çıkarır**), bilmezsiñiz genneri?

MERYEM : Doğrudur, vallahi! Yalnız köfün dağıtmaya yarar bunnar.

(NACİFER GÜLER)

MERYEM : (**MARIA'YA**) PEO'dan yoktur desdek?

(MARIA SUSAR) Ha be Maria?

MARIA : Ne kadar doğrudur bilmem be kızlar, ama deller ki PEO daha fazla Rum işçilere yardım edermiş. Doğruysa, utanmazlığı aldılar ele! Dropi tus!³⁸ Şaşmaz da onun için ayrılmış PEO'dan. Öyle deller.

NACİFER : Grevcilerin üçte ikisi Rumdur be Maria, belki da ondandır.

MARIA : Bilmem. Belki da öyledir be Nacifer.

³⁸ Sıra onlarda

5. SAHNE

28 OCAK1948

CAHİT: Çığ gibi büyüyüyoruz artık. Gözcülerinan ve enerji santralcıları da katıldılar bize.

BABİS : Tam da şirket "işe dönüş" deyi işçileri çağırıldığı zamanda...

ALİ : Ne der şirket?

BABİS : **(ELİNDEKİ KAĞITTAN OKUR)** "Amele birlikleriyle müzakere yok. Eski şartlarla işlerine dönmek isteyen ameleler işe dönebilir."

ALİ : Bok yesinler!

CAHİT : Yalnız su bombasının³⁹ başındaki arkadaşı inandıramadık. "Bütün Lefke'yi Allah'ın suyundan mahrum edemem, vebali büyüktür" der.

³⁹ Pompa

ALİ : Nerdeysa hepimiz guyulardan çekmemiyik
ölân suyumuzu? Allah'ın suyuymuş. Hepsi
mahana⁴⁰! Satılmışdır bu pezevenk da.

BABİS : Gonuşalım gendiynan bir daha acaba?

ALİ : Ağnadalım genne o şu gözcülerinan enerji
santralıcıları da katıldı greve...

CAHİT : Denerik.

BABİS : Maaşlılardan var haber?

CAHİT : Görüşürük.

ALİ : Onnarın götü rahatdır.

CAHİT : Bakıñ göresiñiz. Kantarın topuzu
başlayınca eğilsin bu tarafa, onnarda katılacak
bize.

ALİ : Zannedmem ama, inşallah.

⁴⁰ Bahane

6. SAHNE

4 ŞUBAT 1948

FLETCHER : (TELEFONDA) Mister Nekipzade, Sir. Top of the morning to you... Pardon... Günaydınlar. Bu sıralar olanlardan haberiniz vardır mutlaka. Sadece Lefke'nin değil tüm adanın geleceği tehlikededir. **(DİNLER)** Anlayacağınızdan kuşkusuz yoktu zaten. Merkezi yönetimle yerel yönetimin uyum içinde çalışmasının adaya, özellikle de Lefke'ye neler kazandırdığını belediye başkanı olarak en iyi siz bilirsiniz. Keşke bütün belediyeler sizin gibi çağdaş görüşlü kişiler tarafından yönetilse... **(DİNLER)** Selefim Wooley sizi öve öve bitirememişti, ben de... **(DİNLER)** Evet, ne yazık ki komünistlerin tahrikleriyle yayılan grev tüm adanın geleceğini tehdit etmektedir. Maaşlı personel de katıldı greve maalesef. Buna karşı aynı safta olduğumuzu bilmek... **(DİNLER)** Zerrece kuşkusuz yok, Sir. **(GÜLÜMSER)** Tabii, tabii...

(**DİNLER**) Doktor da sizin ve bizim gibi işçilerimizi düşünür, biliyoruz. Kendisi bütün iyi niyetiyle grevcilere başta destek olmuştu ama komünistlerin, PEO'nun... (**DİNLER**) Harika olur, Sir. Adada siz ve Doktor gibilerin sağduyusu sayesinde... Doktor sizi dinler, görüşlerinize, uyarılarınıza değer verir, biliyorum... (**DİNLER**) Teşekkür ederim, Sir, en kısa zamanda... Hoşça kalın...

7. SAHNE

8 ŞUBAT 1948

1.ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor, yarın bütün adada hayatın
felce uğrayacağını yazıyor... Yazıyor, yazıyor...

2.ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor, komünistlerin ülkeyi
iflâsa sürüklediğini yazıyor... Yazıyor, yazıyor....

1.ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor, PEO'nun yarın 24 saat
genel greve gideceğini yazıyor... Yazıyor, yazıyor...

2.ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor, AKEL'in PEO yoluyla
ülkeyi karıştıracığını yazıyor... Yazıyor, yazıyor....

- 1.ÇOCUK** : Yazıyor, yazıyor, hainlerin komünistlerle işbirliğini yazıyor... Yazıyor, yazıyor...
- 2.ÇOCUK** : Yazıyor, yazıyor, valiliğin aldığı sıkı tedbirleri yazıyor... Yazıyor, yazıyor....

8. SAHNE

7 MART 1948

(HENDRICKS TELEFONDA. NACİFER BİR KÖŞEDE DEFTERE BİRŞEYLER YAZMAKTA, CAHİT BİR BAŞKA KÖŞEDE “BANDIERA ROSSA” MÜZİĞİNİ MIRILDANMAKTADIR. KONUŞAN KİŞİ TEK BİR SPOTLA AYDINLATILIR)

HENDRICKS : (TELEFONDA) Sorry for the late notice, Mr Fletcher, Sir... Özür dilerim ama az önce doğrulandı. (**DİNLER**) Evet, gemi yarın İksero’da olacak. Malzemelerin boşaltılması hayati önem taşıyor. (**DİNLER**) Biliyorum. Zaten onun için rahatsız ettim sizi. Yedek ameleler, çoğu Maronitler... Morphou’dan otobüsle gelecekler. Grevciler engel olmaya çalışabilirler. Onun için... (**DİNLER**) Anlayışla karşılayacağınızdan kuşku yoktu, Sir, teşekkür ederim. (**DİNLER**) Karar sizin ama sanırım 10 -12 polis yeterli olacaktır. Saygılarımı sunarım efendim. Have a great day!

NACİFER : Ortaköy halkından 2 lira, Gönyeli halkından bir lira, 18 şilin, 6 kuruş, Dizdarköy halkından bir lira 4 şilin, birbuçuk kuruş, Dali halkından 6 lira, 8 şilin...

CAHİT : (**MIRILDANIR**) Maden işçileri dönmezler geri

Sert adımlarla koşar ileri

HENDRICKS : Mr Küçük. Sorry I couldn't get back to you sooner... Evet, yazınızı okudum. Sağduyu göstereceğinizden emindim tabii ki. Sizin amelelerin isteklerini desteklediğinizi biliyordum. Hepimiz çalışanların yanında değil miyiz, efendim? Mutlu bir işgücü, mutlu bir toplum demektir. Hepimiz onların mutluluğu için elimizden geleni yapıyoruz elbette. Son üç haftada iş.ilerin kaybı 25,000 lirayı bulmuş bulunuyor (**DİNLER**) Evet, evet, en az o kadar. İşçilerin cebine, yuvalarına girmeyen bu para adanın ekonomisine de girmiyor demektir tabiatıyla. (**DİNLER**) Sizin de bizim gibi ülkenin menfaatini düşündüğünüzü

görmek gerçekten bizim için bir kıvanç vesilesi olmuştur. **(DİNLER)** Minnettarım efendim. Umarım tavsiyelerinizi dinler, yakında iş başı yaparlar. İyi günler doktor.

NACİFER : Temroz'dan Cemal Rifat 5 şilin, İbrahim Hasan, Hasan Fadıl, Mehmet Ali Dayı 2'şer şilin... Gazafana'dan...

CAHİT : **(MIRILDANIR)** Türk-Rum madenciler

Mert fakir erler

Bir hak yolunda

Birleşmiştirler

HENDRICKS : **(TELEFONDA)** Your Eminence! Şeref verdiniz efendim. Sulh ve sükunet yalnız siz değerli büyüğümüzün değil, hepimizin arzusudur efendim. İsa Mesih'in bizden beklediği de bundan başka birşey olamaz. **(DİNLER)** Komünistlere karşı omuz omuza Hristiyan değerlerimizi, ahlakımızı ve de barışı korumak için her gerekeni yapacağımızdan emin olabilirsiniz. **(DİNLER)** Bildiğiniz gibi amelelerimizin yaklaşık üçte biri

Türk, üçte ikisi Rumdur ve Rum amelelerin siz saygıdeğer başpiskoposlarının halisane öğütlerini dikkate alacaklarını ve işe döneceklerini içtenlikle ümit etmekteyim efendim. **(DİNLER)** Ücretlere cüzi bir zam derken?... **(DİNLER)** Düşünülebilir, neden olmasın? **(DİNLER)** El ilanları harika fikir! Biliyoruz, pek gazete okumazlar... Bastırmak için herhangi bir yardıma ihtiyacınız olursa... **(DİNLER)** Bir emriniz olursa... **(DİNLER)** Telkinleriniz için tekrar teşekkür ederim your Eminence. **(HENDRICKS'İN BU KONUŞMASI SIRASINDA NACİFER VE CAHİT KAYBOLMUŞLARDIR)**

9. SAHNE

9 MART 1948

1.ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor, komünistlerin dün polise saldırdığını yazıyor... Yazıyor, yazıyor...

2.ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor, amelelerin birbirine girdiğini yazıyor... Yazıyor, yazıyor....

NACİFER : Geçen hafta Garadağ'da, bu hafta da İksero⁴¹'da... Dün... N'olacak bu işin sonu?

⁴¹ Lefke'de Gemikonağı

MARIA : İnceldiği yerden kopacak be Nacifer. Pes etmek yok.

MERYEM : Omorfo⁴²'dan getirdikleri da zavallı fakir...

NACİFER : Fakir, fukara... Grev gırcı değil mi be hepsi? Sarı sendikaların adamları. Geçit vermedik ama. Bizim adamlar da fena dövdüler genneri.

MARIA : Kimin aklına geldiymiş ama, daş versin çocuklara?

MERYEM : Gorgmadiydıñ yatasıñ o bus⁴³'ın öñüne be Maria?

NACİFER : Neticeye bak sen. Boşaldamadılar vapuru ya...

MARIA : Benimki da bişeydir? Görmediñiz Anna'yı? Anna Adamou nasıl cebelleşti polisinan, ha...

MERYEM : Gördüm, gördüm tabii.. Çatladım gülmekten polisin haline. Gel gösderelim be Maria... **(MARIA'YA BİR SOPA VERİR)** Polisin silah bakar havaya, Anna asılır silaha... Ne o bırakır, ne

⁴² Güzelyurt kasabası

⁴³ Otobüs

öbürü... Ostihiro⁴⁴ döneller... (**MARIA POLİSİ,**
MERYEM ANNA ROLÜNÜ OYNAR) Polis daşı
yeyinca başladı kaçsın geri geri... Vallahi işedik
üsdümüze gülmekden...

NACİFER : Zanneddiydik ateş açmayacaklar, değil?

MERYEM : Ölen olmadı neysa!

NACİFER : Artık bu ölüm galım savaşıdır.

MARIA : Sekiz gişi varımış ağır yaralı.

NACİFER : Polis vurdu genneri...

1.ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor, isyancıların polisle
çatıştığını yazıyor... Yazıyor, yazıyor...

2.ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor, bozguncuların sabotajını
yazıyor... Yazıyor, yazıyor...

1.ÇOCUK : Sekiz yaralı olduğunu yazıyor.

2.ÇOCUK :Yaralıların hastanede tedavi gördüğünü
yazıyor.

⁴⁴ Fır fır dönmek

Geçiş3

(ÇOCUKLAR MÜZİĞİN ÜSTÜNE KONUŞURLAR)

1. **ÇOCUK** : Lefkeli Cafer İzzet...
2. **ÇOCUK** : Garadağlı Andreas Haralambu...
1. **ÇOCUK** : Lefkeli İzzet Ali Hacızzet...
2. **ÇOCUK** : Galinili Filipos Şahuri...
1. **ÇOCUK** : Lefkeli Mehmet Bilal...
2. **ÇOCUK** : Ktemalı Yorgos Yorgiadis...
1. **ÇOCUK** : Antoligulu Mehmet Nejat...
2. **ÇOCUK** : Ebrihulu Friksos Zevros...
1. **ÇOCUK** : Yazıyor, yazıyor, isyancıların tedaviden sonra mahkemeye çıkarılacağını yazıyor...
Yazıyor, yazıyor...
2. **ÇOCUK** : Yazıyor, yazıyor, polise saldıranların en ağır cezaya çarptırılacağını yazıyor. Yazıyor, yazıyor...

**(İSİMLER OKUNURKEN MARIA HAÇ ÇIKARIR,
MERYEM MIRİL MIRİL DUA OKUR)**

NACİFER : Şirketin maşasıdır be bu polis! Her zaman
öylediller!

10.SAHNE

10 MART 1948

(SAHNENİN İKİ UCUNA II. MAKARIOS VE FAZIL KÜÇÜK'Ü ANIMSATAN İKİ MUKAVVA "CUTOUT" İKİ ÇOCUK TARAFINDAN YERLEŞTİRİLİR. KONUŞAN ÇOCUK BUNUN ARKASINDAN ÇIKAR)

1. ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor, Doktorun grevcilere çağrısını yazıyor. Yazıyor, yazıyor!

(ALİ ÇOCUKTAN BİR GAZETE ALIR, OKUMAYA BAŞLAR)

2. ÇOCUK : Alın, okuyun, Kilisenin grevcilere çağrısını okuyun. Okuyun, okuyun! (ELİNDEKİ KAĞITLARI SAÇMAYA BAŞLAR)

ALİ : (ALDIĞI KAĞIDA BAKAR) Rumcadır bu kağıt be Babis. Oku bakalım ne der seniñ papaz.

BABİS : Apóstolos Pávlos ... (HAÇ ÇIKARIR) Her kavmin havarisi, yüce Aziz Pavlos uyarmaktadır ve biz de uyarmaktayızdır ki, uyanık olun da materyalist teorilerle aldatılmayın, ruhunuzu

satmayın, İsa Mesih'in öğretilerinin yolundan gidin. Bütün öfkeyi, gazabı, bağırıp çağırmayı, küfrü, zındıklığı, bütün kötülükleri içinizden atın. Gözümüzü bugünkü duruma çevirdiğimizde ne görüyoruz? Evlerin dinamitlenmesi, amelelerin birbirlerine ve polise saldırmaları... sonuçta kan dökülmesi, mahkemelerden çıkan mahkumiyetler, nefret ve hırs! Şu andaki amele ihtilâfının önyargısız incelenmesi için sâkin ve huzurlu bir ortama dönülmesi ve sükûnetin ve sessizliğin hüküm sürmesi vazgeçilmez koşullardır. Pederane bir ruhla hepinizi greve derhal son vermeye telkin ve tavsiye ediyorum. **(KAĞIDI YIRTIP ATAR. CAHİT GİRER)**

BABİS : Seniñkinde ne der?

ALİ : **(GAZETEDEN OKUR)** "Lefke Belediye başkanı Fadıl Nekipzade'nin dellal⁴⁵ etmesiynan Garadağdaki gavede toplanan..."

⁴⁵ Duyurması

BABİS : İngilizin adamı değil mi be bu Nekişzade?

ALİ : Kesme be da dinle! **(OKUMAYA DEVAM
EDER)** ...Türk işçilere hitap eden Doktor Küçük şöyle konuşmuştur: “değerli evlâtlarım, kardeşlerim, haklı mücadelenizde hep yanınızda oldum, sizi destekledim. Hâlâ desteklemeye devam ediyorum. CMC yetkilileri bana geldiler, dertlerini anlattılar. Grevin sürmesi halinde madeni kapatıp çekip gideceklerini söylediler. Bu, fakir ahalimiz için felâket olur, hepiniz işsiz kalırsınız, ekmeğinizden olursunuz. Şirket yetkilileri “grevi kaldırsınlar, gelsinler, görüşelim” dediler. Şimdi sağduyu ve uzlaşma zamanıdır. Komünistler sizi düşünmezler, bu grevin uzayıp gitmesini isterler. Onlar herşeyi tahrip etmek isterler. Siz onlara uymayın, işlerinizin başına dönün. Şirket yetkilileriyle sizin için bir daha görüşeceğim. Kefiliniz benim, bana güvenin. Türk olan, vatanını seven işbaşı yapsın”

CAHİT : Ha onun papazı, ha seniñ Doktor. Sıcdıkları gab aynı. Siz da oraşdaydınız, değil? Dinlediñiz Doktoru?

BABİS : Ben yoğudum. Yalnız Türkleri çağırdıydı.

ALİ : Ben oraşdaydım. Aynı öyle gonaştı. Doğru değil? İşsiz galırsak n'apacayık?

CAHİT : Bak Ali. Şirketin nesi yokdur? Parası boldur. Makinaları, arıtma tesisleri... Deller ki bundakiler dünyanın en modern tesisidir.

BABİS : Öyleymiş.

CAHİT : Nesi yokdur, düşün bakayım?

ALİ : Ne bileyim ölân? Aha her şeyi var.

CAHİT : Grev olursa? Bilek gücü yok, alın teri yani işçinin emeği yok. Maden durmasın, işlesin deyî grev gırcılar bulma mı şirket? Neçün? Başka işçilerin emeğini...

BABİS : Hainler!

CAHİT : Peki bizim neyimiz var? İşçinin nesi var?

ALİ : Evimiz, çoluk çocuğumuz, bir sokum ekmeğimiz...

BABİS : Emegimizin gazandığımız.

CAHİT : Elimizdeki tek silâh budur be Ali. Şirkette olmayan ve bizde olan tek şey. O silahı da endirirsak... Biz onnara muhtaç değilik. Onnardır bize, emeğimize muhtaç olan. Annadıñ?

ALİ : Çekip gidellersa doktorun dediği gibi?

CAHİT : Ne kadar kâr edeller, biliñ?

(ALİ “BİLMEM” GİBİSİNDEN OMUZ SİLKER)

BABİS : Gitmezler deñ yani?

CAHİT : Bu gadar cevheri bulsañ, böyle gariban işçiği bulsañ, bu gadar kâr etseñ, sen gideñ?

ALİ : E, Doktorun dedikleri?

BABİS : Ya kilisenin?

CAHİT : Hepsi gorkar be! Bak ne yazdıydı seniñ Doktor... **(CEBİNDEN BİR KAĞIT ÇIKARIP OKUR)**

“Memleketimizde dal budak salmaya fırsat bulan komünizm, çok şükür ki Türk unsuru arasında yer edinememiş, onlara nüfuz etmeye muktedir olamamışsa da, yine her gün biraz daha kendini hissettirir denaet ve alçaklıklarını meydana

koymaktan geri kalmamıştır. Evet, bunları icraya memur olanlar arasında maalesef birkaç Türk serserisi, vicdansız, vatan, millet ve aile sevgisinden mahrum satılmışlar olduğunu kalbimiz sızlayarak görüyoruz.”

ALİ : Ma bize der bu, vicdansız satılmış serseriler deyi?

(CAHİT GÜLÜMSER, YANIT VERMEZ. BİR KÖŞEYE OTURUP BİRŞEYLER YAZMAYA BAŞLAR)

ALİ : Nedir be yazdığın?

CAHİT : Gazedda⁴⁶ için.

BABİS : Oku da duyalım biz da.

CAHİT : **(OKUR)** "Satılık küçük bir köpek vardır".

Geçiş4

⁴⁶ Gazete

11.SAHNE

BİR DÜŞ

(BU SAHNE BİR DÜŞ OLARAK -ALİ’NİN UYANDIĞI ANA KADAR- ÖNCEDEN KAYDEDİLEBİLİR. ALİ VE CHARALAMBOS KARANLIK SAHNENİN İKİ UCUNDA İKİ AYRI SPOT ALTINDA DURMAKTADIRLAR. GAİPTEN BİR SES DUYULUR. “BU SES NEREDEN GELİYOR” GİBİSİNDEN YUKARI BAKARLAR)

SES : Nesiñ sen?

ALİ : Ben?

SES : Hayır. Hayır, hepiñiz birbiriñize benzersiñiz zaten. Ama önce öteki.

ALİ : Öteki? Hangi öteki?

SES : Seniñ içün öteki olan!

(ALİ ÇEVRESİNE BAKINIR, CHARALAMBOS’U GÖRÜR)

ALİ : (İŞARETLE) Ma o?

SES : Sen da eyden mannoş⁴⁷suñ galiba. Evet, o, öteki.

BABİS : Ben?

SES : Evet, sen! Sen nesiñ?

BABİS : Charalambos Mimi! Arkadaşlarım Babis derler bana.

SES : Kimsin diye sormadım be sersem. Nesiñ sen?

BABİS : İşçiyim. CMC Garadağ madeninde.

SES : O gadarını bilirik. Buraşdadır künyeñ, yazılı. Ama nesiñ sen?

BABİS : Ha... Erkeğim, onu sorarsañ.

SES : Onu garına sorarık. Başka? Nesiñ sen?

BABİS : Lefkeliyim.

SES : Bildiğiñ hollo⁴⁸lara çaddık be gavvole!

BABİS : Haa..Ağnadım, Gıbrızlıyım, doğma büyüme...

⁴⁷ Aptal, ahmak

⁴⁸ Ahmak

SES : (ÖFKELENMİŞTİR) Anañ bubañ? Ne dil
gonuşursuñuz evde?

BABİS : Rumca...

SES : Kim Rumca konuşur bu Allahın belâsı
adada?

BABİS : Rumlar... ama bir sürü Türk arkadaşım da
bilir Rumca.

ALİ : Biraccık ben da bilirim.

SES : Sağa sormadık.

ALİ : Babis da biraccık...

SES : Husol be...!!

ALİ : Tamam yahu, tamam.

SES : Evet, Charalambos Mimis. Evde Rumca
konuşan Rumlarısa, nesiñ sen?

BABİS : Haaa! Rum! Rumum ben.

SES : Nihayet! Hiç unutmayasıñ bunu. İsa
Mesih'in merhameti üzerinde olsun. (**BABİS HAÇ
ÇIKARIR**) Rumsuñ. Kiliseye gitmeyennerinan birlik
olup...

BABİS : Aklım kesmediydi. Sorry yani...

- SES** : Gelelim sağa.
- ALİ** : Bağa?
- SES** : Evet. Sen nesiñ peki?
- ALİ** : **(TEKMİL VERİR GİBİ)** Ben Ali Mehmet Zeybek, erkeğim, doğma büyüme Gıbrızlıyım, İksero'dan. CMC Garadağ madeninde işçiyim Babis gibi.
- SES** : İnnallahım minessabirin! Nesiñ dedim be? Siz ne dil konuşırsuñuz evde?
- ALİ** : Türkçe... Ama anam bubam Rumca da bilir, azacık...
- SES** : Kimler Türkçe konuşur İksero'da peki? Gıbrız'da?
- ALİ** : Türkler. Gıbrızlı Türkler...
- SES** : Son defa sorarım sağa. Nesiñ sen?
- ALİ** : Haa... Ağnadım. Gıbrızlı Türk! Oldu şimdi?
- SES** : Sen, bir Gıbrızlı Türk, ne işiñ var bu gâvurunan golgola?
- ALİ** : Gâvur?

SES : Babis midir, nedir? Aha bu gâvur...
Charalambos...

ALİ : Hiç öyle düşünmediydim. Babis gâvur da...

Boru

ALİ : (UYANIR) Paydos borusu çaldığında
benim yüzüm gara da onunki beyazdır?

(SAHNE AYDINLANIR. BABİS ALİ’NİN
YANINA GİDER)

BABİS : Bak, ne buldum. (CEBİNDEN BİR KAĞIT
ÇIKARIR) AKEL dağıdır herkese.

ALİ : Neymiş o?

BABİS: Çok uzundur. Ben okuyayım sağa soñunu.
“Proleterlerin zincirlerinden başka kaybedecek
şeyleri yoktur. Kazanacakları bir dünya var. Bütün
ülkelerin işçileri, birleşin”.

ALİ : Prol.. pırole... nedir be o?

BABİS : Biz, Ali, biz! İşçiler!

ALİ : Birleşelim tabii. Kim yazdı bunu? AKEL mi?

BABİS : Yok. Yüz yıl önce yazdılar.

ALİ : Birleşin der da. Neçün birleşmedi yüz yıldır bu pro... prol...amaaann, işçiler ? Kim yazdı?

BABİS : Gomonistler.

ALİ : Günaha gireceyik vallahi... Tövbe, tövbe...

(KOLKOLA GİRİP ARALARINDA

KONUŞARAK ÇIKARLAR)

1.ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor, komünistlerin Türklüğe ihanetini yazıyor... Yazıyor, yazıyor...

2.ÇOCUK : Yazıyor, yazıyor, sendikalardaki beşinci kol faaliyetlerini yazıyor... yazıyor, yazıyor...

12.SAHNE

**CAHİT: (BANDIERA ROSSA MÜZİĞİ EŞLİĞİNDE
SÖYLEMEYE BAŞLAR. YANINA GELEN NACİFER
ONA KATILIR.)**

NACİFER : Ma sen yazdıñ bunu?

**(CAHİT BAŞINI SALLAR. DAHA SONRA MARIA,
MERYEM, ALİ VE BABİS MARŞI DUYUP GELİRLER.
MARIA ALİ'YLE, MERYEM BABİS'LE DANS EDER.)**

Sol Anahtarı - Kıbrıs Madenci Marşı

(Maden işçileri

Dönmezler geri

Sert adımlarla

Koşar ileri

Yılmaz mücadeleden işçiler

Korkmaz toptan tüfekten işçiler

Kalpleri iman dolu bekçiler

Getirir fakir halka büyük zaferi

Türk-Rum madenciler

Mert fakir erler

Bir hak yolunda

Birleşmiştirler

Dağlar taşlar boyandı kızıla

Kan ile destanları yazıla

Dağlar taşlar boyandı kızıla

Hakkın yolunda can feda ola)

13.SAHNE

15 NİSAN 1948

ALİ : Bakkal İsmail veresiye vermez artık.

MERYEM : N'apacañ veresiyeyi?

BABİS : (**ALİ'YE**) Deller aldı para şirketden, veresiye vermesin deyi artık.

MERYEM : (**ALİ'YE**) Ha? N'apacañ veresiyeyi?

MARIA : (**BABİS'E**) Herkes yazdırırsa defdere, nasıl geçinecek adam?

BABİS : Doğrudur vallahi. Ne zaman bitecek grev da, ne zaman ödeyceyik genni...

ALİ : (**MERYEM'E**) Bişeyler lüzum eder işte n'apacañ. Siğara alıñ bazen...

MERYEM : (**ALİ'YE**) Açdırtma bağa siğarañdan şimdi! Açmıñ, onu söyle..

ALİ : Yok, şükür olsun. Soğan, padadez idare ederik, n'apalım?

MARIA : Gavcar mantarı⁴⁹ da var ha. Yeññi topladım.

MERYEM : O da yoğusa ayrelli⁵⁰ var, gömeç⁵¹ var, yumurta otu var... Daha n'esdeñ?

ALİ : Sağol be Meryem ama, kebabcık çeker canım. Öyle şişcik, guyrucuğunan... Şeftali kebabcığı⁵²...

BABİS : Vallahi ne yalan söyleyim, benim da çeker...

MERYEM : Ne yapsañ beğenmez bunnar anam...

MARIA : Alışdılar manamular⁵³, n'apsınlar!

MERYEM : Bok yesinner.

MARIA : Hade Meryem, yürü gidelim mantar toplamaya...

MERYEM : Erkek milleti değil mi!

⁴⁹ Kulak şeklinde yabani mantar

⁵⁰ Kuşkonmaz

⁵¹ Ebegümeci

⁵² Kıbrıs'a özgü bir kebab türü. Kuzu veya keçi gömleği (kuzu zarfı) içine kıyma, soğan ve maydanoz konularak sarılıp şişe takılarak veya ızgarada pişirilir.

⁵³ Zavallılar

30 Nisan

14.SAHNE

30 NİSAN 1948

CAHİT : 109'uncu gündeyik böğün. Üç ayı geçti.

ALİ : Daha ne gadar be Cahit?

BABİS : Grev gırıcılarılarınan...

ALİ : Yalnız onnardır, be Babis? Bizimkiler da başladılar üçer beşer dönsünner işe.

CAHİT : Çoluk çocuğu olanlar... Siz, tabii, yalnız başıñıza...

ALİ : Biz sıkıntı çekmeyik zannedeñ?

CAHİT : Onu demedim yahu, tabii çekersiñiz ama evinde açlıktan ağlayan bebecikler, sütü kesilen analar, onnar başka be arkadaşlar. Gızamam da gennere.

BABİS : Şirket da görür bunu tabii...

CAHİT : Zaten bekledikleri da bu değildi? O kadar zararı göze aldıldılar yıldırıınnar bizi deyi.

ALİ : N'apacayık?

CAHİT: Birbirimize düşmeyeceyik , başka n'apacayık?

Geçiş 4

15.SAHNE

16 MAYIS 1948

CAHİT: Grev bitti. Sendikaların ortak kararıdır. Yarın işe dönmek isteyenler lüzummuş gitsinler şirkete, öyle der CMC. Kabul etmişler artırırsınlar yövmiyeleri da üç beş gurus.

BABİS: Öbür istediklerimiz?

(CAHİT BAŞINI EĞER)

ALİ : Bitsin bu mahkeme da...

BABİS: Döneceñ sen işe?

ALİ : Allah isdersa... yani, mahkeme isdersa...

BABİS: Ben isderim Londura'ya gideyim.

ALİ : **(BABİS'E SARILIR)** Ne deyim be gardaş?...

Geçiş 5

16.SAHNE

**(ERKEKLER, KADINLAR VE ÇOCUKLAR MÜZİKLE
TOPLANIP EKRANA BAKARLAR)**

Ceza

17.SAHNE

EPILOGUE / SON OYUN

ALİ : Tam 125 gün... Dayandık. Grev dedik,
direneceyik dedik. Ne geçti elimize?

BABİS: Ne geçecek. Birkaç gurus artış. O da guyuya
enennere..

ALİ : Dönecekmişik işe da, sonraymış gonusacaklar
gerisini. Ölme eşşegim, ölme...

BABİS: Üsdüne da bu..!

ALİ : İki seneye ölmez da sağ galırsak... Peeee...!!!

BABİS: Öldürdüler beni be Ali! 24 ay mapus!

(ALİ BABİS'E BİR TOKAT ATAR)

BABİS: Nedir be yapıdığın ama?

ALİ : N'oldu, ağrıdın?

BABİS: Zaten yüreğim ağzımda gezerim...

ALİ : Unuttuñ? Hani ben harpda ölmekten
gonuşduğumda bağa bir tokat atdıydıñ, hatırlañ?

BABİS: İntikamıñı alıñ yâni?

ALİ : (**GÜLER**) Yok ölân. Ararım hatırladayım sağa
yaşadığñı... Ben da yedim 24 ay seniñ gıbin. Ama
bak, yaşarık değıl? Çıkmadık candan...

BABİS: ...umut kesilmez... (**ÇÖKER**) Yoruldum be Ali.

ALİ : İçerde dinlenirik be gumbaro. Londura'ya
gideyim derkân...

BABİS: İngilizin mapusu...

ALİ : Nasıl deller? Asılacaysañ İngilizin ipinyan asıl...

(CAHİT GELİR)

CAHİT: Düşünürüm da... Varısa yoğusa bakır... Gıbrız'ın
adı bile bakır... Duyan geldi, gelen gazdı, giden
götürdü. Allah bize eyilik mi yapıdı yoksa lânet mi
okudu, düşünürüm hep.

(KISA SESSİZLİK)

BABİS: Yenildik be Cahit.

CAHİT: Zannedeñ bilmem? Dün da yenildik, yarın gene
yenileceyik, ama daha eyi yenileceyik, sonra daha

da eyi... Ama en sonunda biz yeneceyik be Babis. Biz yenmezsak, çocuklarımız yenecek, angonilerimlz yenecek, yeter ki birlik olalım, beraber olalım be gumbaro.

ALİ : Elde ne var be Cahit? Bunca cefa, bu gadar sıkıntı...

CAHİT: Görmeñ elimizde olanı be Ali? Bizi birbirimize gırdırmak isteyennere attığımız kosgoca bir tokat var. Ne dediydi seniñ o yüzyıl öncesi gonuşan, Babis?

BABİS: Bütün milletlerin işçileri, birleşin...

ALİ : İşçi milleti!

BABİS: 24 ay birden geçecek deñ Ali?

ALİ : Açıp kapaycañ gözüñü, bakacañ bitti.

CAHİT: Enternasyonal...

ALİ : Enter... ha, ondan asıl. Hade...!!

Entemasyonal Türkçe Yazılı

**(Uyan artık, uykudan uyan
Uyan esirler dünyası
Zulme karşı hıncımız volkan
Kavgamız ölüm dirim kavgası**

**Yıkalım bu köhne düzeni
Biz başka alem isteriz
Bizi hiçe sayanlar bilsin
Bundan sonra herşey biziz**

**Bu kavga en sonuncu
Kavgamızdır artık
Enternasyonelle
Kurtulur insanlık**

**Bu kavga en sonuncu
Kavgamızdır artık
Enternasyonelle
Kurtulur insanlık**

Tanrı patron bey ağa sultan

Nasıl bizleri kurtarır

Bizleri kurtaracak olan

Kendi kollarımızdır

Yükselt kurtuluş bayrağını

Zulmü rüzgarlara savur

Kollarının bütün gücüyle

Tavı gelen demire vur

Bu kavga en sonuncu

Kavgamızdır artık

Enternasyonelle

Kurtulur insanlık

Hem fabrikalar hem de toprak

Dünya emekçinin malı

Tufeyliye tanımayız hak

Herşey emeğin olmalı

**Cellatların döktüğü kan
Kendilerini boğacak
Bu kan denizinin ufkundan
Kızıl bir güneş doğacak**

**Bu kavga en sonuncu
Kavgamızdır artık
Enternasyonelle
Kurtulur insanlık)**

*Kıbrıs'ın yakın tarihinde çok önemli bir yeri olan
Lefke Maden Grevi hakkında bu oyunu yazmam
için beni sıkboğaz eden ve destek olan Lefke
Belediyesi'nin sevgili başkanı İbrahim oğlu Aziz
Kaya'ya, araştırmalarıyla yardımcı olan Enver
Bıldır'a, Hasan Karlıtaş'a, Tabelacı Cahit'in oğlu
Engin Anıl'a, PEO sendikası çalışanlarına, özellikle
müze görevlisi Mari-Constance Constantinou'ya
ve Kıbrıs ağzı ve şivesi konusunda paha biçilmez*

yardımlarını benden esirgemeyen sevgili kardeşim Yusuf Nidai'ye, Kıbrıs Rumcası konusunda yardımcı olan Maria Siakalli'ye şükranlarımı sunar, 76 yıl önceki bu hak mücadelesinde çeşitli sıkıntılar çeken, hapse atılan, hastalanan, yaralanan, öldürülen tüm emekçilerin önünde saygıyla eğilirim.

Gündoğdu Gencer

Haziran, 2024

Lefke, Kıbrıs

Kıbrıs'ta Mayıs 2025'te sahnelenmesinin video kaydı:

<https://www.youtube.com/watch?v=37B83ssleHq>

(Geçiş müzikleri için çoğunlukla Theodorakis'in Canto General bestesinden yararlanılmıştır.)

LEFKE BELEDİYESİ CITTASLOW TİYATROSU
ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΑΣ CITTASLOW

LEFKE 48 ΛΕΥΚΑ 48

BİR GREV ÖYKÜSÜ MİA İZTÖRİA ΑΠΕΡΓİA

YAZAN / / ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ
GÜNDOĞDU GENCER

YÖNETEN / ΣΚΗΝΟΘΕΤΗΣ
YUSUF NİDAİ

MAYIS - MAYIS 2025

03

LEFKE - AKM

09

GİRNE - GİRNE ODA TİYATROSU

10

LEFKOŞA - MISIRLIZADE SİNEMASI

16

DALİ (İDALİON) - Κινηματοθέατρο Πανόραμα Ιδαίου

17

LEFKE - AKM

24

GÜZELYURT - AKM

30

İSKELE - İSKELE BELEDİYESİ TİYATRO SALONU

20:00

YASASIN KIRMIZI BİR MAYIS
ZİTÖN KOKKİNH ΠΡΟΤΟΜΑΓΙΑ

ΟΥΝ 2 PERDE / ΔΙΠΡΑΚΤΟ

Gündoğdu Gencer

LEFKE 48

ekitap.ayorum.com